

УДК 342.9+351.746.1(477)

ПАВЛЮТІН Ю.М.

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

У статті розглянуті діяльність Державної фіскальної служби України як суб'єкта публічного адміністрування у сфері забезпечення національної безпеки держави, а також нормативне забезпечення її діяльності.

Ключові слова: адміністрування, національна безпека, фіскальна служба, суб'єкт.

В статье рассмотрены деятельность Государственной фискальной службы Украины как субъекта публичного администрирования в сфере обеспечения национальной безопасности государства, а также нормативное обеспечение ее деятельности.

Ключевые слова: администрирование, национальная безопасность, фискальная служба, субъект.

The research paper aims at analyzing the operations of State Fiscal Service of Ukraine as a subject of public administration in the sphere of national security maintenance as well as the regulatory mechanisms of State Fiscal Service of Ukraine activities.

Key words: administration, national security, fiscal service, subject.

Постановка проблеми. В умовах недостатньої ефективності здійснення державного управління в різних сферах суспільних відносин протягом останніх років, необхідність упровадження нових дієвих механізмів, а також створення ефективної прозорості та гнучкої структури публічної адміністрації, здатної розробляти й ефективно реалізовувати національну політику, спрямовану на сталий розвиток суспільства й адекватне реагування на внутрішні та зовнішні виклики, стає очевидною.

Водночас це вимагає трансформації й системного вдосконалення окремих організаційно-правових механізмів у сфері забезпечення національної безпеки держави за участі широкого кола суб'єктів виконавчої гілки влади з урахуванням передового світового досвіду країн Європейського Союзу. Утім проблематика публічного адміністрування центральними органами виконавчої влади є відносно новою для правової науки й відтак недостатньо розробленою.

Наразі особливої актуальності набули питання публічного адміністрування Державною фіскальною службою України як центрального органу виконавчої влади, до компетенції якого віднесено реалізацію державної податкової політики, державної політики у сфері державної митної справи, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового й митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску.

Державна фіскальна служба України була створена лише у 2014 р. відповідною постановою Кабінету Міністрів України у зв'язку з оптимізацією системи центральних органів виконавчої влади протягом 2010–2014 рр. Однак, запроваджені нововведення призвели до того, що на законодавчому рівні недостатньо чітко визначеними залишаються питання її адміністративно-правового статусу, компетенції та місця в системі органів виконавчої влади. Це негативно впливає на результативність усієї управлінської вертикалі в цій сфері та, відповідно, якість публічного адміністрування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню статусу центральних органів виконавчої влади присвячені наукові праці В.Б. Авер'янова, С.С. Алексєєва, Г.В. Атаманчука, О.А. Банчука, Д.М. Бахраха, І.Л. Бачила, Ю.П. Битяка, В.О. Демиденка, Є.В. Доніна, Р.А. Калюжного, Т.О. Коломєєць, В.К. Колпакова, В.В. Копейчикова, Р.С. Мельника, О.Ф. Скакуна, Ю.М. Старілова тощо. Утім, незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених питанням діяльності центральних органів виконавчої влади, ці питання розглянуто фрагментарно. Відтак публічному адмініструванню органами Державної фіскальної служби України у сфері забезпечення національної безпеки країни на поточному етапі державотворення приділено недостатньо уваги.

Метою статті є аналіз правових засад діяльності Державної фіскальної служби України як центрального органу виконавчої влади та визначені її місця як суб'єкта публічного адміністрування у сфері забезпечення національної безпеки країни.

© ПАВЛЮТІН Ю.М. – кандидат юридичних наук, начальник оперативного управління (Білгород-Дністровське ОДП ГУ ДФС в Одеській області)

Викладення основного матеріалу. Організаційно-правове регулювання діяльності Державної фіскальної служби України як суб'єкта публічного адміністрування обумовлене конституційно-правовим статусом центральних органів виконавчої влади. Як відомо, організація й діяльність органів виконавчої влади визначаються виключно Конституцією та законами України, відповідно до п. 12 ст. 92 та ст. 120 Конституції України [1].

Нагадаємо, що Державну фіскальну службу України було утворено на базі Міністерства доходів і зборів України постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 160 «Про утворення Державної фіскальної служби» [2]. Згідно зі ст. 1 «Положення про Державну фіскальну службу України» [3], її діяльність спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів.

І.П. Яковлев, здійснивши ретроспективний огляд реорганізаційних заходів, котрі призвели до виникнення фіскальної служби, цілком слушно підкреслив закономірність таких змін через невідповідність обсягу повноважень, більш характерних для інспекцій, агентств або служб, статусу Міністерства доходів і зборів України [4, с. 63–64]. Мова йде про те, що до завдань Міністерства доходів і зборів України було віднесено реалізацію єдиної державної податкової та митної політики, хоча забезпечення формування даної політики здійснювалося ним лише в частині адміністрування загальнообов'язкових платежів у той час, коли формування інших частин податкової й митної політики покладалося на Міністерство фінансів України [4, с. 64]. Цілком вірогідним вектором розвитку цього органу влади вбачалося відновлення діяльності податкової й митної служб як окремих центральних органів, діяльність яких мала спрямовуватися та координуватись Урядом через Міністра фінансів України [4, с. 64].

На нашу думку, створення Державної фіскальної служби України забезпечило приведення у відповідність її статусу як центрального органу виконавчої влади до положень ст. 16 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», відповідно до якої центральні органи виконавчої влади утворюються для виконання окремих функцій з реалізації державної політики як служби, агентства, інспекції.

Як раніше зазначалось, саме в Конституції України закріплюється положення про те, що організація та діяльність органів виконавчої влади визначаються виключно законами. Наразі ж діяльність Державної фіскальної служби України врегульована постановою Уряду «Про Державну фіскальну службу», якою затверджено «Положення про Державну фіскальну службу України» [3]. Отже, фактично з травня 2014 р. до цього часу реалізація державної податкової політики, державної політики у сфері державної митної справи, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску здійснюється без базового законодавчого акту, яким би було врегульовано основи діяльності Державної фіскальної служби України.

Сьогодні, коли вже третій рік триває податкова реформа, питання визначення компетенції вказаного органу стоїть надзвичайно гостро та привертає увагу як науковців, так і практиків.

На його вирішення, на наш погляд, суттєво впливає дослідження механізму правового регулювання її діяльності, зважаючи на те, що саме нормами права мають бути закріплені цілі утворення Державної фіскальної служби України, функції, завдання та встановлення певних повноважень з їх здійснення. Переконані, що такі норми мають бути закріплені виключно в нормативних актах вищої юридичної сили – законах. Тож постає логічне запитання, наскільки повно та чітко врегульовані правовими нормами чинного законодавства окремі елементи правового статусу Державної фіскальної служби України, що стосуються її компетенції.

До елементів правового статусу та компетенції даного державного органу відноситься легітимність мети утворення центрального органу виконавчої влади, визначення сфери його відання та діяльності.

Мета – майбутній результат, досягнення якого прагне суб'єкт, має бути сформульована у преамбулах або початкових статтях нормативного документу [5, с. 512–514].

Характеризуючи постанову Уряду про утворення Державної фіскальної служби [2] та «Положення про Державну фіскальну службу України» [3], варто підкреслити, що вказані нормативні акти не містять визначально-установчих норм щодо мети утворення Державної фіскальної служби України.

Зазначимо, що свого часу Указом Президента України «Про утворення Державної податкової адміністрації та місцевих державних податкових адміністрацій» [6], правонаступниками якої були спочатку Міністерство доходів і зборів України [7], а в подальшому й досліджуваний орган виконавчої влади, був єдиним нормативним актом, який чітко окреслював мету її формування – посилення контролю за спрямуванням податків, зборів та інших обов'язкових платежів і зміцнення виконавської дисципліни працівників податкових органів.

На нашу думку, Державна фіскальна служба України продовжує функціонувати для забезпечення права держави на отримання обов'язкових платежів, тобто для забезпечення фінансового ін-

тересу, пов'язаного з формуванням державних централізованих фондів шляхом здійснення контролю за дотриманням податкового законодавства та притягнення до відповідальності за вчинення податкових правопорушень, що також було характерно для Державної податкової адміністрації України та її структурних підрозділів [8, с. 84–85].

Варто зазначити, що, незважаючи на реорганізаційні зміни, продовжують фіксуватися численні скарги від бізнесу. Так, наприклад, починаючи з травня 2015 р. до цього часу Радою бізнес-омбудсмена, як постійно діючим консультативно-дорадчим органом Уряду, отримано 1179 скарг, більшість з яких пов'язана з податковими питаннями [9]. Наразі ж Міністерством фінансів України опрацьовується пакет змін щодо вдосконалення податкової системи з метою зменшення тиску на бізнес, створення умов для його розвитку [10] та перетворення Державної фіскальної служби з контролюючого органу на сервісну службу [11].

Цілком підтримуємо таку ініціативу. Вбачається за доцільне врахувати дане положення в майбутньому базовому законі. На наш погляд, це дозволить закласти законодавче підґрунтя для підвищення якості надання державних послуг громадянам і бізнесу та ліквідування можливості для суб'єктивізму й корупції у роботі податкових і митних органів як складових Державної фіскальної служби України.

Що стосується визначення сфери відання та діяльності Державної фіскальної служби України, то проведений аналіз ст. 1 «Положення про Державну фіскальну службу України» [12] дає можливість говорити, що її діяльність поширюється на всю позабюджетну частину бюджетної сфери народного господарювання підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності, а також діяльності всіх фізичних осіб – платників податків.

Окремою складовою правового статусу та елементу компетенції державного органу виконавчої влади є його завдання та функції. Підтримуємо слушну думку Т.В. Сараскіної про те, що завдання включають у себе, з одного боку, необхідність досягнення встановлених цілей, а з іншого – необхідність здійснення певного виду діяльності органу влади [8, с. 85].

Існуюча редакція «Положення про Державну фіскальну службу України» у ст. 3 закріпила наступні завдання: реалізація державної податкової політики та політики у сфері державної митної справи, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, здійснення в межах повноважень, передбачених законом, контролю за надходженням до бюджетів і державних цільових фондів податків та зборів, митних й інших платежів, державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, державної політики з адміністрування єдиного внеску, а також боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк, дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, торгових патентів; внесення на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у вищевказаних сферах діяльності.

Функції підрозділів Державної фіскальної служби України відображають соціальне призначення цього органу. Зазначимо, що вищевказане Положення містить розгорнутий перелік функцій, зміст яких має бути узгоджений з положеннями чинного Податкового кодексу України [13] та Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату» [14] як нормативними актами, що мають більшу юридичну силу. Водночас положення майбутнього базового закону мають корелюватися зі ст. 19-1 Податкового кодексу України, положення якої набули змін у частині того, що контролюючі органи розробляють і надають пропозиції щодо нормативно-правових актів з питань, що належать до компетенції контролюючих органів; надають індивідуальні податкові консультації, інформаційно-довідкові послуги з питань податкового й іншого законодавства, контроль за додержанням якого покладено на контролюючі органи; надають центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, узагальнену практику застосування законодавства з питань оподаткування, законодавства з питань сплати єдиного внеску; організовують збір податкової інформації та вносять її до інформаційних баз даних центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову та митну політику; здійснюють моніторинг виконання показників розрахунків з бюджетом та державними цільовими фондами, затверджених фінансовими планами державних підприємств, господарських організацій, у статутному капіталі яких є корпоративні права, що належать державі, їхніми дочірніми підприємствами; використовують під час виконання своїх посадових (службових) обов'язків податкову інформацію з інформаційно-телекомунікаційних систем та інших джерел, отриману в порядку та спосіб, визначений цим Кодексом; надають консультації платникам податків щодо користування інформаційно-телекомунікаційними системами під час сплати податків, зборів та ст. 19-2 Податкового кодексу України. Згідно зі ст. 19-2 Податкового кодексу України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, у частині забезпечення формування й реалізації податкової та митної політики виконує такі функції: здійснює координацію діяльності контролюючих органів; затверджує нормативно-правові акти з пи-

тань, що належать до компетенції контролюючих органів; прогнозує, аналізує надходження податків, зборів, платежів, визначених Податковим та Митним кодексами України, Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», джерела податкових надходжень, вивчає вплив макроекономічних показників, законодавства, угод про вступ до міжнародних організацій, інших міжнародних договорів України на надходження податків, зборів, платежів, надає пропозиції щодо збільшення їх обсягу та зменшення втрат бюджету; узагальнює практику застосування законодавства з питань оподаткування, законодавства з питань сплати єдиного внеску, розробляє проекти нормативно-правових актів; видає узагальнюючі податкові консультації відповідно до цього Кодексу; виконує інші функції, передбачені законом.

У ст. 19-3 Податкового кодексу України додатково визначені особливі функції державних податкових інспекцій, зокрема визначено, що вони здійснюють: сервісне обслуговування платників податків; реєстрацію та ведення обліку платників податків і платників єдиного внеску, об'єктів оподаткування й об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням; формують та ведуть Державний реєстр фізичних осіб – платників податків, Єдиний банк даних про платників податків – юридичних осіб, реєстри, ведення яких покладено законодавством на контролюючі органи й інші функції сервісного обслуговування платників податків, визначені законом.

Тими ж нормативними актами здійснюється правове регулювання повноважень Державної фіскальної служби України як наступного елементу її статусу та компетенції. Зазначимо, що відповідні повноваження також зазнали змін згідно з положеннями ст. 20 Податкового кодексу в частині права отримувати безоплатно від платників податків, а також від установ Національного банку України, банків та інших фінансових установ довідки в порядку, встановленому Законом України «Про банки і банківську діяльність» та цим Кодексом, довідки та/або копії документів про наявність банківських рахунків, а на підставі рішення суду – інформацію про обсяг та обіг коштів на рахунках, зокрема про ненадходження у встановлені строки валютної виручки від суб'єктів господарювання, інформацію про договори боржника щодо зберігання цінностей або надання боржнику в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа, що охороняється банком; вимагати під час проведення перевірок від платників податків, що перевіряються, проведення інвентаризації основних засобів, товарно-матеріальних цінностей, коштів, зняття залишків товарно-матеріальних цінностей, готівки; залучати у разі потреби фахівців, експертів і перекладачів, застосовувати під час виконання податковим керуючим повноважень, визначених цим Кодексом, фотозйомку й відеозапис; отримувати безоплатно від органів, що забезпечують ведення відповідних державних реєстрів (кадастрів), інформацію, необхідну для здійснення повноважень контролюючих органів щодо забезпечення погашення податкового боргу платника податків. У випадках, передбачених законом, податковий керуючий має право на безпосередній доступ до інформації про боржників, які містяться в державних базах даних і реєстрах, у тому числі електронних. Строк надання інформаційних довідок цими органами на письмові запити контролюючих органів не може перевищувати п'яти робочих днів із дня отримання таких запитів; звертатися до суду щодо зобов'язання платника податків, який має податковий борг, укласти договір щодо переведення права вимоги дебіторської заборгованості цього платника на контролюючий орган; проводити у визначеному законодавством порядку перевірку показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування та своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування й сплатою всіх передбачених цим Кодексом податків та зборів, виконанням законодавства з інших питань, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи; здійснювати щоденну обробку даних та інформації електронного кабінету, необхідних для виконання покладених на них функцій з адміністрування податкового законодавства й законодавства з інших питань, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючий орган, що включає, зокрема, прийняття, обробку та аналіз документів і даних платників податків, здійснення повноважень, передбачених законом, що можуть бути реалізовані в електронній формі за допомогою засобів електронного зв'язку.

На наш погляд, суттєвим недоліком Типового положення про Державну фіскальну службу України є відсутність посилань на обов'язки цього органу. Розглядаючи Державну фіскальну службу України, у першу чергу, як центральний орган виконавчої влади варто зазначити, що не містить такого положення й Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» [16]. У той же час, ст.3 вказаного закону та ст. 2 Типового положення [4] закріплюють, що у своїй діяльності досліджуваний орган керується Конституцією та законами України, указами Президента України й постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

У зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату» [15] суттєво була доповнена ст. 21 Податкового кодексу України, що закріплює обов'язки й відповідальність посадових осіб контролюючих органів у частині обов'язків оприлюднювати на офіційному сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову та митну політику, перелік уповноважених осіб контролюючого органу й передавати таким особам функцій у випадках, передбачених цим Кодексом; використовувати дані та інфор-

мацію, отримані через електронний кабінет, необхідні для виконання покладених на них функцій з адміністрування податків, зборів, митних платежів і реалізації податкової й митної політики в межах наданих їм повноважень; вносити до інформаційних баз даних інформацію з документів, отриманих від платників податків у паперовій формі, а також інформацію про взаємодію з платниками податків, отриману в іншій формі.

Ці та інші законодавчі зміни пов'язані із загальною програмою Уряду щодо забезпечення зростання рівня життя громадян і підвищення його якості в результаті сталого економічного розвитку [15], що вимагає, у тому числі, зміни системи податків, які б спрощували її та розширювали базу оподаткування, так і підвищення прозорості та якості.

Висновки. На підставі проведеного аналізу чинного законодавства й теоретичних положень науки з питань діяльності та окремих елементів статусу Державної фіскальної служби України можна визначити, що правовий статус і місце Державної фіскальної служби України не можуть бути визначені у відриві від системи центральних органів виконавчої влади. На жаль, питання правового регулювання її статусу та компетенції до цього часу не врегульовано на законодавчому рівні, що пов'язано з незавершеністю процесу її реформування. На нашу думку, це негативно впливає як на ефективність її роботи та адміністрування податкових надходжень, так і на якість роботи з платниками податків.

З кінця 2016 р. Урядом держави розпочато реалізацію низки законодавчих ініціатив у частині перегляду окремих повноважень контролюючих органів у сфері оподаткування, що, у першу чергу, стосується компетенції Державної фіскальної служби України. Ці зміни мають позитивно вплинути на оптимізацію процесів у досліджуваному органі виконавчої влади на шляху підвищення ефективності її роботи, оптимізації контактів Служби з представниками бізнесу для зниження рівня корупції. Вважаємо, що ці норми мають стати складовою її базового нормативного акту, яким буде врегульовано її правовий статус. У загальному вигляді відбуваються докорінні зміни цілеспрямованості Державної фіскальної служби України як суб'єкта публічного адміністрування зважаючи на те, що основний напрям цілеспрямованої діяльності відносно її адміністративних обов'язків переорієнтовується на посилення сервісних функцій у співвідношенні з контрольно-перевірочною їх складовою.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. // Портал Верховної Ради України – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>.
2. Про утворення Державної фіскальної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 160 [Електронний ресурс]. // Портал Верховної Ради України – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/160-2014-p>.
3. Про Державну фіскальну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 [Електронний ресурс]. // Портал Верховної Ради України – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-p>.
4. Яковлев І.П. Форми і методи публічного адміністрування у державній митній справі : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / І.П. Яковлев – О. , 2016 – 224 с.
5. Проблемы теории государства и права : [учебное пособие] / под ред. докт. юр. наук, проф. М.Н. Марченко. – М. : Юрист, 2001. – 656 с.
6. Про утворення Державної податкової адміністрації та місцевих державних податкових адміністрацій : Указ Президента України від 22 серпня 1996 р. № 760/96 [Електронний ресурс]. // Портал Верховної Ради України – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/760/96>.
7. Про Міністерство доходів і зборів України : Указ Президента України від 18 березня 2013 р. № 141/2013 [Електронний ресурс]. // Портал Верховної Ради України – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/141/2013>.
8. Сараскіна Т.В. Організаційно-правові засади діяльності податкової міліції в Україні : дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Т.В. Сараскіна – Х. , 2000. – 189 с.
9. Квартальний звіт бізнес-омбудсмена (липень–вересень 2016 р.) [Електронний ресурс]. // Портал Ради бізнес-омбудсмена – Режим доступу : <https://boi.org.ua/publications/reports/14-kvartalnij-zvt-radi-bznes-ombudsmena-lipen-veresen>.
10. Мінфін презентував громадськості попередню версію змін до Податкового кодексу [Електронний ресурс]. // Портал Міністерства фінансів України – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/news/view/minfin-prezentuvav--hromadskosti-poperedniu-versiui-zmin-do-podatkovoho-kodeksu?category=novini-ta-media&subcategory=vsi-novini>.
11. Уряд схвалив законопроекти, спрямовані на забезпечення реалізації рекомендацій МВФ у питаннях реформування фіскальної служби [Електронний ресурс]. // Портал Кабінету Міністрів України – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248980553&cat_id=244276429.
12. Про Державну фіскальну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 [Електронний ресурс]. // Портал Верховної Ради України – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-p>.

13. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. // Портал Верховної Ради України – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

14. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні : Закон України від 21 грудня 2016 р. № 1797-VIII [Електронний ресурс]. // Портал Верховної Ради України – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1797-19>.

15. Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2016 р. : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 травня 2016 р. № 418-р [Електронний ресурс]. // Портал Верховної Ради України – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/418-2016-p>.

УДК 342.92

ПИТЕЛЬ Ю.М.

ХАРАКТЕРИСТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ ЯК СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ІНСТИТУЦІЇ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Стаття присвячена аналізу адміністративно-правового статусу Національного антикорупційного бюро; характеристиці Національного антикорупційного бюро України як спеціалізованої інституції у сфері протидії корупції; дослідженню структури Національного антикорупційного бюро України.

Ключові слова: протидія корупції, антикорупційна політика, конституційні права і свободи людини, забезпечення прав і свобод громадян.

Статья посвящена анализу административно-правового статуса Национального антикоррупционного бюро в сфере борьбы с коррупцией; характеристике Национального антикоррупционного бюро как специализированного учреждения в области коррупции; изучению структуры Национального антикоррупционного бюро Украины.

Ключевые слова: борьба с коррупцией, антикоррупционная политика, конституционные права и свободы, прав и свобод граждан.

The article is devoted to analysis of administrative and legal status of the National Anti-Corruption Bureau; the National Bureau of Ukraine as specialized institutions in the field of corruption; the study of the structure of the national anti-corruption Bureau of Ukraine.

Key words: countering corruption, anti-corruption policy, constitutional rights and freedoms, rights and freedoms of citizens.

Актуальність теми. Ураховуючи те, що в сучасному цивілізованому суспільстві існує значна кількість болючих і нагальних соціально-правових проблем, яскраво вираженою серед них є корупція. Загальновідомим є той факт, що її вплив на державні процеси, розвиток економічних зв'язків та реалізацію конституційних прав, свобод і потреб громадян є суттєвим. Україна не тільки страждає від корупції, що притаманна майже всім країнам світу, а просто грузне в ній. Наша держава, на відміну від провідних країн світу, має надзвичайно високий рівень корупції через відсутність сталого економічного й політичного фундаменту. Це суспільно-негативне явище прогресує як хвороба серед суб'єктів владних повноважень і пересічних громадян. У менталітеті громадян країни колишнього СНД укорінилось поняття «подяки» за здійснену послугу чи допомогу, що має на увазі грошовий еквівалент. Ми вважаємо, що якби громадяни самостійно не провокували й не підтримували звичай так званих «подяк», то протидія корупції була б ефективнішою. Саме тому, що явище корупції тривалий час існує в Україні, було створено відповідні спеціально уповноважені органи по боротьбі з ним. Одним із них є Національне антикорупційне бюро України (далі – НАБУ), що виступає гарантом реалізації Конституційних прав і свобод громадян у сфері протидії корупції.

Постанова проблеми. Вивчити й надати характеристику адміністративно-правовому статусу НАБУ; дослідити чи виступає даний орган гарантом реалізації Конституційних прав і свобод громадян у сфері протидії корупції; дослідити його структуру.

© ПИТЕЛЬ Ю.М. – ад'юнкт кафедри адміністративного права та процесу (Національна академія внутрішніх справ)